

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 162/2020**

Het Hof vernietigt gedeeltelijk de ordonnantie die de uitrol van slimme meters in Brussel regelt, in zoverre zij elektrogevoelige personen niet voldoende beschermt

Het Hof verwerpt het grootste deel van het beroep tot vernietiging dat gericht is tegen de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 23 juli 2018, die de uitrol van slimme gas- en elektriciteitsmeters in Brussel regelt.

Volgens het Hof is de gedifferentieerde uitrol van de slimme meters, voor bepaalde gebruikers in een eerste fase, redelijk verantwoord. Het Hof oordeelt dat de ordonnantie het recht van de netgebruikers op bescherming van hun persoonsgegevens niet schendt. In zoverre zij niet voorziet in een afdoende regeling voor elektrogevoelige personen en hun niet de mogelijkheid biedt om de installatie van een slimme meter te weigeren of te vragen dat deze wordt weggehaald, brengt de ordonnantie evenwel een aanzienlijke achteruitgang teweeg in de bescherming van het recht op een gezond leefmilieu. Zij dient dus in die mate te worden vernietigd. Elektrogevoelige personen kunnen bijgevolg, in afwachting van een optreden van de ordonnantiegever waarbij een regeling wordt vastgelegd, de installatie van een slimme meter weigeren of de weghaling ervan vragen.

1. Context van de zaak

De vzw « Inter-Environnement Bruxelles », de beroepsvereniging « Union des Naturopathes de Belgique » en drie particulieren verzoeken het Hof om de vernietiging van verschillende bepalingen van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 23 juli 2018, tot wijziging van de ordonnanties van 19 juli 2001 en van 1 april 2004, die respectievelijk de elektriciteitsmarkt en de gasmarkt in dat Gewest organiseren. De bestreden ordonnantie regelt de uitrol van de slimme gas- en elektriciteitsmeters in Brussel, met toepassing van verschillende Europese richtlijnen. In tegenstelling tot de klassieke meters, zijn slimme meters uitgerust met een communicerende functie waarmee gegevens kunnen worden verzonden en ontvangen. De Europese Unie beschouwt dergelijke intelligente meetsystemen als een etappe op weg naar de invoering van slimme netten, die een sleutelrol hebben in het energiebeleid en in het toekomstige koolstofvrije elektriciteitsstelsel.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De gedifferentieerde uitrol van de slimme meters (B.11-B.23)

De verzoekende partijen bekritisieren de bestreden ordonnantie in zoverre zij een gedifferentieerde uitrol van de slimme meters organiseert, waarbij prioritair bepaalde categorieën van gebruikers worden beoogd, met uitsluiting van andere.

Het Hof oordeelt in dat verband dat de Brusselse ordonnantiegever, door te beslissen om een geleidelijke installatie van de slimme meters te organiseren, de Europese doelstelling met name het bevorderen van energie-efficiëntie nastreeft, waarbij wordt gewaakt over een billijk evenwicht tussen de kosten van die geleidelijke installatie en de economische en andere baten voor de gemeenschap. Gelet op het technische karakter van de materie, beschikt de Brusselse ordonnantiegever over een ruime beoordelingsmarge bij de keuze van de criteria voor het onderscheid tussen de netgebruikers die behoren tot de categorieën die worden beoogd voor de geleidelijke installatie van slimme meters.

De bestreden ordonnantie bepaalt dat de distributienetbeheerders (DNB) voor bepaalde niches van netgebruikers geleidelijk slimme meters installeren op het net. Tot de verplichte niches, waarvoor de installatie van een slimme meter systematisch of eventueel geleidelijk aan plaatsvindt, behoren de gebruikers van wie de meter wordt vervangen of de gebruikers die overgaan tot een nieuwe aansluiting. Voor het elektriciteitsnet zijn prioritaire niches geïdentificeerd, waarvoor de DNB geleidelijk slimme meters kan installeren. Deze prioritaire niches bestaan uit gebruikers die een elektrisch voertuig bezitten, die een grote hoeveelheid elektriciteit verbruiken of die de installatie van een slimme meter vragen. In voorkomend geval zou de Regering andere categorieën van gebruikers kunnen vaststellen die tot die prioritaire niches behoren.

Het Hof stelt vast dat de verplichte niches de omzetting zijn van richtlijn 2012/27/EU. Het is overigens evident dat de Brusselse ordonnantiegever de installatie van een slimme meter mogelijk maakt bij de netgebruikers die daarom verzoeken. De prioritaire niches worden verantwoord door het feit dat in eerste instantie de beoogde gebruikers voordelen kunnen halen, in termen van rationeel energiegebruik, uit een precieze kennis van hun elektriciteitsverbruik of -productie. De geleidelijke uitrol van de slimme elektriciteitsmeters valt overigens niet onder de discretionaire beoordeling van de netbeheerder. De machtiging aan de Regering om nieuwe categorieën vast te stellen gaat ten slotte gepaard met talrijke waarborgen, doordat een nieuwe categorie pas kan worden vastgesteld na een onderzoek van BRUGEL, dat onderworpen is aan een raadpleging van het publiek, en na een debat in het Parlement.

Het Hof is van oordeel dat die keuze voor een gedifferentieerde uitrol niet onevenredig is gelet op (1) de mogelijkheid, voor de niet-prioritaire netgebruikers, om de plaatsing van een slimme meter te vragen, (2) de mogelijkheden om af te wijken van de uitrol, wanneer dat technisch onmogelijk is en er geen redelijke en evenredige verhouding bestaat gelet op de potentiële energiebesparingen, en (3) de controle door BRUGEL op de uitvoering van het vijfjarig investeringsplan voor de slimme elektriciteitsmeters.

Volgens het Hof is de geleidelijke uitrol van de slimme meters, zoals geregeld bij de bestreden ordonnantie, dus niet zonder redelijke verantwoording.

2.2. Het verbod om zich te verzetten tegen de plaatsing van een slimme meter of om de weghaling ervan te vragen (B.24-B.28)

Het Hof oordeelt dat het door de verzoekende partijen bekritiseerde verbod, voor een netgebruiker die niet verklaart elektrogevoelig te zijn, om zich te verzetten tegen de plaatsing van een slimme meter of om de weghaling ervan te vragen, gerechtvaardigd is door de noodzaak, voor de ordonnantiegever, rekening te houden met de op Europees niveau vastgelegde doelstelling om een uitgebreide uitrol van slimme meters te organiseren ter bevordering van de energie-efficiëntie.

2.3. Het recht op bescherming van persoonsgegevens (B.29-B.44)

Het Hof verwerpt verschillende grieven van de verzoekende partijen betreffende de verenigbaarheid van de bestreden ordonnantie met de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), in samenhang gelezen met artikel 22 van de Grondwet, dat het recht op eerbiediging van het privéleven waarborgt.

In zoverre zij de DNB de mogelijkheid biedt om de gegevens te verwerken die afkomstig zijn van de slimme meters teneinde zijn « wettelijke of reglementaire opdrachten » uit te voeren, schendt de bestreden ordonnantie artikel 9 van de AVG niet. Dat artikel staat immers een verwerking toe die noodzakelijk is om te voldoen aan een « wettelijke verplichting », waarbij dat begrip ruim moet worden geïnterpreteerd.

Vervolgens is de mogelijkheid voor de DNB om de persoonsgegevens afkomstig van de slimme elektriciteitsmeters meer dan vijf jaar te bewaren, wel degelijk in overeenstemming met artikel 5 van de AVG, omdat zij niet langer geldt dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor de gegevens zijn verzameld. Zij schendt evenmin het recht op gegevenswissing gewaarborgd bij artikel 17 van de AVG, dat slechts kan worden uitgeoefend gedurende een termijn die strikt noodzakelijk is voor de verwezenlijking van die doeleinden.

Het begrip « uitbatingsbedrijf », dat in de bestreden ordonnantie wordt gehanteerd, verwijst ten slotte naar het bedrijf dat door de DNB een of meer activiteiten toevertrouwd krijgt met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens afkomstig van slimme meters. Het is niet vaag, noch onverenigbaar met de AVG. Een uitbatingsbedrijf kan die gegevens enkel verwerken om de opdrachten van de DNB uit te voeren, met inachtneming van de wettelijke waarborgen.

2.4. Het recht op een gezond leefmilieu (B.45-B.50)

Wat het recht op een gezond leefmilieu betreft, stelt het Hof vast dat, anders dan het Waalse en het Vlaamse decreet (zie [arrest nr. 144/2020](#) en zaak nr. 7295), de bestreden ordonnantie niet erin voorziet dat de personen die verklaren elektrogevoelig te zijn, alternatieve oplossingen genieten. Dat is slechts « in voorkomend geval » mogelijk, enkel voor elektriciteitsmeters, na een onderzoek dat binnen een termijn van drie jaar moet worden verricht. Die gebruikers kunnen – althans voorlopig – geen alternatief voor de installatie van een digitale meter genieten. Volgens het Hof kan de mogelijke blootstelling aan elektromagnetische straling, voor de personen die daardoor een gezondheidsrisico lopen, leiden tot een aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van hun recht op een gezond leefmilieu. Voor die aanzienlijke achteruitgang bestaat geen redelijke verantwoording, vermits elektromagnetische straling eenvoudig kan worden weggenomen door middel van een bekabeling. Aangezien de bestreden ordonnantie niet in een afdoende regeling voorziet voor elektrogevoelige personen, dienen de bepalingen die niet toelaten de installatie van een slimme meter te weigeren of de weghaling ervan te vragen te worden vernietigd. Elektrogevoelige personen kunnen bijgevolg, in afwachting van een optreden van de ordonnantiegever waarbij zulk een regeling wordt vastgelegd, de installatie van een slimme meter weigeren of de weghaling ervan vragen.

2.5. De gebruikers zijn niet verzekerd tegen het risico op brand (B.51-B.53)

Het Hof verwerpt ten slotte de grief van de verzoekende partijen volgens welke de bestreden ordonnantie de netgebruikers niet beschermt tegen het brandrisico dat uitgaat van slimme meters. Volgens het Hof staat de bestreden ordonnantie niet de toepassing in de weg van de normen inzake veiligheid van producten, in het bijzonder inzake bescherming tegen brand.

3. Besluit

Het Hof vernietigt de bepalingen van de bestreden ordonnantie die niet toelaten de installatie van een slimme meter te weigeren of de weghaling ervan te vragen, in zoverre zij niet in een afdoende regeling voorzien voor elektrogevoelige personen. Het Hof verwerpt het beroep voor het overige.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)